

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 popoldne.

Vabilo na naročbo.

Vljudo vabimo vse p. i. dosedanje naročnike, katerim s tem mesecem naročba poteče, da jo blagovoljno o pravem času ponové, da zamoremo list vsakemu redno pošiljati, in da nam pridobé še novih naročnikov.

„Slovenec“ pri opravištvu prejemani velja:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 " 50 "
„ četrt leta	3 " 30 "
„ en mesec	1 " 10 "

Po pošti prejemani pa velja:

Za celo leto	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 " — "
„ četrt leta	4 " — "
„ en mesec	1 " 40 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Vredništvo in založništvo.

Deželni zbor kranjski.

Šesta seja 29. septembra.

Deželni glavar grof Thurn naznani, da mu je od deželne vlade došlo vabilo k slovesni sv. maši na dan cesarjevega godu (4. oktobra). Potem naznani, da se bodo po vladni naredbi po Kranjskem razen deželnega gozdarja postavili še 4 gozdarji in 10 logarjev, zboru pa se poda v obravnavo postava o pogozdovanji Krasa, ki je izdelana na podlagi pozvedeb po okrajnem glavarstvu postojnskem v soglasji z vsemi občinami tega okraja. Zbornica sprejme to naznanilo z radovoljnim odobrenjem.

Dr. Vošnjak in tovariši so v današnji seji stavili sledeči predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu zboru se naroča:

1. Da poizveduje po vzrokih, vsled katerih kmečki stan čem dalje tem huje materialno

peša in propada, in v ta namen: a) si pre-skrbi potrebne izkaze o zadolženji kmečkih posestev, o številu eksekutivnih dražb na kmetih in zaradi česar so se vršile, o znesku občinskih, okrajnih in drugih priklad, o visokosti obresti itd.; b) sklicuje enketo iz zastopnikov deželnega zbora, c. k. kmetijske družbe in iz zvedenih zaupnih mož iz kmetov, h kateri enketi naj povabi tudi c. k. deželno vladu, da delegira svoje zastopnike.

2. Da na podlagi dobljenih statističnih podatkov in enketnih sklepov deželnemu zboru v prihodnji sesiji predlaga svoje nasvete, kako bi se dalo zboljšati materialno stanje kmečkega stanu.

Profesor Šuklje in tovariši pa so stavili predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnji sesiji daželnega zbora stavlja nasvet o vstanovi poljedelske oziroma vinorejske šole na Dolenjskem.

Deželni predsednik baron Winkler naznani zbornici, da je ministerstvo uslišalo prošnjo Radoljičanov in dovolilo postajo (Haltstelle) za osebe pod mestom, ktera se ima napraviti ob tamošnji čuvajnici. To naznanilo zbornica sprejme z veseljem odobrenjem, dr. Poklukar pa kot poslanec okraja in mesta Radoljice izreče za to dovoljenje vladi najtoplejšo zahvalo.

Dr. Zarnik vtemeljuje svoj predlog o popravil ljubljanskega volilnega statuta na kratko s tem, da je bil sestavljen ta statut pod Bachovo vladu, kakor tudi po drugih mestih, da so ga pa drugje, n. pr. v Gradci, Mariboru, Lvoju itd. že popravili. Tudi za ljubljansko mesto je bil po naročilu deželnega odbora l. 1871 nov statut že izdelan po dr. Costi, kakoršen je zdaj podan zbornici, potem v zboru sklenjen, pa ne potrjen. Da je poprava tega statuta potrebna, je toraj jasno. — Za pretres načrta nasvetuje volitev

odseka 7 udov, ki naj se voli pozneje. Zbornica temu pritrdi.

Na to vtemeljuje poslanec gosp. Klun svoj predlog o dajanji ženitovanjskih oglasnic v daljem govoru, ki je bil sprejet z glasno pohvalo. (Priobčujemo ga na drugem mestu.)

Poslanec gosp. Murnik poroča v imenu finančnega odseka o proračunih bolnišnega, blazničnega, najdenišničnega in porodišničnega zaklada za l. 1884. Pri proračunu blazničnega zaklada omeni dr. Bleiweis, da bi bila postrežba in hrana v blaznici (norišnici) ceneja in boljša, ako bi se odvzela redu usmiljenih sester in bi jo vodstvo, oziroma dežela, prevzelo samo v svojo režijo, ter stavi predloga: 1. V deželni blaznici se s 1. nov. l. 1884 pričeneši hrana in oskrbovanje sprejme v lastno režijo; 2. finančnemu odseku se poda ta predlog v pretres in poročanje. Predloga se sprejmeta.

Poslanec Den poroča o računu zemljiščno-odveznega zaklada za l. 1882, pa o računu in proračunu deželno-kulturnega zaklada, kar se vse po odsekovih predlogih sprejme.

Prof. Šuklje poroča na kratkem o deželni šeststoletnici, sklicuje se na letno poročilo deželnega odbora o tem in predlaga, naj se to poročilo blagovoljno na znanje vzame ter slavnostnemu odboru izreče zahvala dežele za njegov trud in delovanje, kar se tudi zgodi. — Za njim poroča dr. Dolence prav kratko o nekterih paragrafi letnega poročila deželnega odbora, ki se potrdijo.

Poslanec gosp. Klun poroča o ukrepih deželnega odbora v šolskih zadevah, ki so omenjeni v letnem odborovem poročilu od št. 30 do 40 in stavi več predlogov, katerim se pritrdi. Gosp. Murnik graja pri tej priliki naučno ministerstvo, ker za Kranjsko premalo stori, posebno gledé obrtnijskih šol.

Potem se rešijo posamezne prošnje namreč: Mat. Hitiju, učitelju na Poljanah, se do-

Listek.

Jana Matejka

„Sobieski pred Dunajem“.

(Konec.)

Zraven te idealne podobe vidimo na levo opazovalca kraljevega zastavonosca na konji. Pokrivalo mu je prav v okusu 17. stoletja z vihrajočimi peresi, ščit ozališan z dragoce-nimi kamni; pravi ideal je viteza, kojega sveta naloga je zvesto stati na strani svojemu kralju. Ob enem nam predočuje vso čast in mogočnost poljskih polkov, ki se v gostih trumah kažejo v zatišji.

Oseba, ki sedi nekoliko nižje, je „ober-stallmeister“ Marko Matczynski, prava mar-cijalska podoba, sredi konjskih repov, sabelj in različnega orožja oster meč opazujoč, hoteč kaj izvrstnega izbrati za svojega kralja.

Vrsto poljskih vojvod sklepajo zgoraj Ni-kolaj Sieniawski, poljske vojne levega krila načelnik, z zapovedovalno palico v roki na belci, zraven njega Stanislaw Jablonowski, zapo-vedujoč desnemu krilu poljske vojske. Zraven njega vidi se še glava Atanarija Miacryn-skega, Volhinijanskega vojvode, ki je podil po zmagi s svojimi lahko oboroženimi jezdec Turke spod Dunaja.

Za kraljevim zastavonoscem je zgoraj na desno podoba polnega obraza, z vihrajočimi peresi na klobuku: Jurij III. volilni knez Saksonski, kterege sin je pozneje zasedel poljski prestol. Na konji nemške rače, v dolgi pisani obleki, gleda zamišljen na kralja, pod katerim se je nedavno zmagovito bojeval.

Zraven volilnega kneza Saksonskega proti sredi podobe vidiš volilnega kneza Emanuela Bavorskega, ki se je pozneje poročil s Sobieskega hčerjo Kunigundo. Radovedno ogle-

duje podobo Matere Božje, ktero v rokah nosi, po navadi italjskih muihov na oslu ješ, ka-pucin Marko de Aviano. To je oni slavni muih, kterege je bil poslal papež Inocencij XI. do cesarja Leopolda I. osrčevati ga in nago-varjati njegovo vojsko k vstrajnosti. Ravno pred bitvo maševal je Marko de Aviano v cerkvi na Golovei in konec maše, pri kateri je stregel sam Jan Sobieski, zaklical je kapucin mesto: „Ite missa est“ proti kralju: „Vinces Joannes“, (zmagal boš Jan)!

Podoba M. B. v rokah kapucinovih, ktero so našli, ko so stavili šotore, in ki je s pre-čudnim napisom vse iznenadila, zapušača nam o slavnem muihu še veliko globokejši vtis, ka-kor njegova oseba in povikšuje neizmerno ver-ski značaj vse slike.

Zraven kapucina v obliži kanonika Den-hofa stoji mlad dominikan, čigar obraz kaže veliko ginjenost. Pri vozu prav ob robu

voli za prihodnje leto podpore 60 gld., lesorezni šoli v Kočevji 100 gld.; Kleinmayr & Bambergovi tiskarni za izdavanje slovenskih učnih knjig 500 gld.; društvu dijakov kmetijske više šole 30 gld.; društvu za oskrbovanje bolnih dijakov na Dunaji 50 gld.; podpiralnemu društvu pravnikov na dunajskem vseučilišču 30 gld.; podpiralnemu društvu slovenskih vseučilišnikov v Grazi 100 gld., prošnja društva rudarskih akademikov v Ljubnem se odbije; C. Sellak dobi za izdelovanje čipek v Žireh podpore 80 gld.

Slednjič se volijo v odsek za pretresanje dr. Zarnikovega predloga: Šuklje, dr. Papež, dr. Bleiweis, dr. Zarnik, dr. Dolene, Dežman, Taufferer.

O pol dveh se seja sklene, prihodnja seja bo v sredo 3. oktobra.

Govor poslanca Kluna,

s katerim je vtemeljeval predlog o vravnavi ženitovanjskih oglasnic.

Slavni zbor! Predlog, ki sem ga v zadnji seji izročil slavnemu zboru in ga imam danes vtemeljevati, ni nov. Razpravljaj se je že večkrat v tej visoki zbornici.

Že leta 1864 bil je predmet obširne obravnave, ki je trajala skozi dve seji. Od leta 1850 do 1863 so namreč občine imele in tudi dejanski izvrševale pravico, da so se ženitovanjske oglasnice dajale ali odrekale, in v ljubljanskem mestnem statutu je v § 116. naravnost določeno, „da magistrat, oziraje se na postave, ženitovanjske oglasnice ali daje ali odreka“.

Ko je pa bolj liberalcu veter potegnil, hoteli so odpraviti to pravico in državni zbor je leta 1864 sklenil postaviti, po kateri naj bi bila privolitev občin k ženitovanju odpravljena.

Gospodska zbornica imela je pa zoper to postaviti opravičene pomisleke in jo je zavrgla, češ, da ta zadeva spada pred deželne zbore, ne pa pred državni zbor. Vsled tega je vlada leta 1864 deželne zbore vprašala o njihovem mnenju:

a) ali in kateri zadržki opovirajo odpravo privolitve k ženitovanju in

b) kaj bi bilo v tem oziru storiti?

Naš deželni zbor je temeljito pretresal to vprašanje in poročevalec, tedanji mestni župan Ambrož, stavil je v imenu gospodarskega odseka te-le predloge:

Deželni zbor si prilastuje pravico, skle-

pati o tej zadevi ter na stavljeni vprašanji odgovarjati: da postave o ženitovanjski privolitvi na Kranjskem ni bilo, da se je pa dejansko ta privolitev izvrševala, in da se to strinja z željami dežele kranjske; zato pripozna deželni zbor potrebo take postave, ter deželnemu odboru naklada, da naj osnuje načrt take postave.

Obširna obravnava o teh predlogih se je zlasti sukala o vprašanji, ima li deželni zbor pravico sklepati tako postaviti in ni li marveč to reč državnega zbora?

Pa ne samo govorniki na tej strani, kakor Toman, Bleiweis in drugi, ampak tudi veljavni možje na uni strani te visoke zbornice, kakor bivši poslanec dr. Supan so deželnemu zboru pripoznavali pravico sklepati o tej zadevi in po dolgi obravnavi bil je sprejet nasvet g. poročevalca Ambroža, da je bila privolitev k ženitovanju na Kranjskem dejansko v navadi, in da bi bilo želeli, da bi se ta želja našega ljudstva primerna navada postavno vravnala. Enaki sklepi so se storili tudi skoraj po vseh drugih zbora. Vlada je nekako pritrdila nazorom, da ta reč ne spada pred državni, ampak pred deželne zbore, ker je ni več predložila v obravnavo državnemu zboru, ampak je leta 1868 deželnim zborom predložila postaviti, da naj se odpravi prej navadna in potrebna pritrditev k ženitovanju. Večina deželnih zbora, kakor češki, moravski, gorenje- in dolenje-avstrijski in štajarski so pritrdili tej postavi, ki se pa našemu in solnograškemu zboru ni zročila v pretres.

Kmalom so se povsod pokazali slabi nasledki te odprave in ljudstvo je začelo prositi, naj se zopet vpelje ta privolitev. V češkem deželnem zboru so že leta 1878 prosile mnoge občine za-njo, na Moravskem pa je bilo že leta 1873 od občin došlo mnogo takih prošelj, ki so se množile od leta do leta.

V gorenje-avstrijskem zboru so celo že leta 1869 stavili predlog, da naj se zopet vpelje omejitev ženitovanj, seveda zastoj in ker so se dotične prošnje množile od leta do leta, je bila 1878 sklenjena postava v tem smislu, ki pa ni bila potrjena. Toda to ljudem ni jemalo poguma in lani so zopet poslali deželnemu zboru mnogo prošelj za tako postaviti.

Tudi dolenje-avstrijskem zboru se je leta 1880 predložilo mnogo enakih prošelj in da si se deželni zbor ni zanje zmenil, poslali so mu jih leta 1881 zopet.

V štajarskem deželnem zboru, ki je leta 1868 odpravil to privolitev, so že leta 1878

stavili predlog, naj se zopet vpelje, in ker je bilo to brezvpešno, pa je došlo okoli 700 novih prošelj, ponovili so leta 1880 dotični predlog, ki ga je pa liberalna večina zavrgla.

Kakor v drugih deželah, pokazali so se slabi nasledki te odprave tudi pri nas, in naš deželni zbor je že leta 1871 sklenil postaviti, ki se je glasila:

„Pri dokazanem pomanjkanju potrebnih dohodkov, ali pri dokazanem slabem obnašanju se sme odreči ženitovanjska oglasnica. Pritožba proti odločbi občinskega starešinstva gre na občinski odbor in dalje na deželni odbor.“

Pa ta postava ni zadobila najvišjega potrjenja. Ker so se pa slabi nasledki svobode pri ženitovanju čedalje bolj kazali in so bile pritožbe občin čedalje glasnejše, je ranjki dr. Bleiweis l. 1880 ponovil gori omenjeno postaviti, preko ktere je pa prejšnja večina te visoke zbornice prestopila na dnevni red.

Vendar pa naše ljudstvo nobene postave tolikanj ne želi, kakor ravno te postave, in ako greste po deželi, ter poprašujete po potrebah našega ljudstva, boste povsod čuli glas:

„Dajte nam postaviti, da ne bo vsakemu človeku dovoljeno se ženiti.“ Te splošne meni in mojim tovarišem dobro znane želje naših občin, ki že komaj zmagujejo bremena, ki jih jim skrb za ubožne rodovine naklada, so me toraj pripravile, da sem visoki zbornici izročil dotični postavní načrt.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. sept.

Avstrijske dežele.

V koroškem deželnem zboru sklenili so presvitelega cesarja za nameravano zgradbo deželne hiralnice podpore prositi.

Deželni zbor moravski. Grof Vetter stori obljubo. Prvomestniki odborom so: Eichhof (denarstvo), Frendl (občinske zadeve), Vidman (šole), Chlumecy (promet), Kubeck (državno gospodarstvo), Aresin (peticije), d'Elvert (zdravstvo), Sturm (volitvena prememba), Chlumecy (vojašnica za pehoto). Peticije in poročila deželnega odbora se dajo dotičnim odsekom. Med temi so tudi poročila, kar se tiče subvencije za lokalno železnico Prossnitz-Mährisch-Trübau-Zwittau-Hannsdorf in Ziegenhals, tudi kar se tiče doneska marske dežele za česko poprečno železnico in zastran volitvene reforme in grajenja vojašnice za konjico. Prihodnja seja 1. oktobra.

Iz **Tridenta**, 27. septembra. Namestnik in deželni glavar sta ogledovala še nadalje je-

slike spravljata mlad vitez in močan sluga različen plen v zaboje, ki so v Rim namenjeni.

Če smo si tako ogledali posamičnosti slike, zjasni se vsakemu ves predmet. Dejanje se vrši pod milim nebom, na polji, v solnčni svitlobi. Zato so boje močne, svitlobe polna in živa in vse v različnem in jako mnogovrstnem barvanju. To je tudi vzrok, zakaj so boje obleke svetlejšje, zakaj so rumena in purpurna barva, pozlačenje, dragi kamni in bron v blišču solnčnih žarkov bolj bliskavi, kakor navadno.

Ta slika kaže nam v svoji mnogovrstnosti in ob enem v svoji natančnosti vso moč umetnikovo: raznovrstnost pripomočkov in velikost slikarjevega duha, ki zapazi v naravi in v človeškem življenju vse ono, kar naj imajo v vzvišeni meri njegova dela.

Že prej slikal je Matejko Sobieskega v različnih podobah. L. 1859 naslikal je: „Kralj Sobieski v Czystochovem“; 1862 „Kralj Sobieski bosonog moliv kapeli“; 1879 „Rešitev

Dunaja po kralji Sobieskem“ in skico: „Poslanje kanonika Denhofa v Rim“; 1880 „Kralj Sobieski ješ pred Dunajem“ aquarell za album Nj. Vel. cesarja Franca Josipa. Na podlagi teh študij in del nastal je venec Matejkovih del o tem predmetu „Sobieski pred Dunajem“.

Cel poljski narod veselil se je že naprej prekrasnega dela, kajti za gotovo se je mislilo, da pride v deželni muzej krakovski. Nabrala se je svota 50.000 gld., kateri naj bi se podarili slikarju za umotvor. Prišel je slavnostni dan 12. septembra. Vse je občudovalo prekrasno sliko v Krakovu. Naslednji dan 13. septembra pa je obhajal slikar sam slovesno petindvajsetletnico umetniškega delovanja.

Sam škof krakovski Albín Dunajewski služil je sv. mašo; prvi odličnjaki poljski slavili so Matejka. A pri tej priliki se le povedal je slikar, da delo njegovo ni namenjeno deželnemu muzeju, ampak — Vatikanu. Poslušajmo slikarja samega! „Kakor je spolnoval

pred veki naš narod v zavesti lastnih moči in dolžnosti nalogo od previdnosti Božje mu odkazano, da je še v svojem propadu cvetoče in močne narode rešil pogube, tako nam dopušča danes Gospod pokazati gorečo vero naših dedov z drugim sicer manjšim dejanjem, katero pa je v naši moči, z darom umotvora. Tje, kamor je hitel spod Dunaja poslanec s kraljevim listom in z zastavo prerokovo, tje pošljimo sliko, ktera nam pred oči stavi ta trenotek. Od tam, iz Vatikana, bolj kakor od kod drugod, nam bo v spomin klicala nikoli pozabljene zasluge, pravice, a tudi bolesti naše. Pred noge namestnika Kristovega sliko Sobieskega pokladajoč, pokladamo ob enem ž njo naše nade in ž njimi našo nepremagljivo vdanost do stolice sv. vere. Tako bodo blagoslovljeni vspehi, ki jih kedaj doseči upamo. Tega daru ne bomo obžalovali, ker bomo v stani reči: „Non nobis Domine, non nobis, sed No-mini Tuo da gloriam!“ (Prim. krak. „Novo

zove in zgradbe za varstvo bregov pri hudo-urnikih v „val Sugana“. Prebivalstvo je razodevalo hvaležnost za naglo in zdato pomoč. Včeraj je obiskal namestnik velikansko „Stabilimento balneare“ v Roncegni in deželno norišnico v Perginu.

Na **Hrvaškem** se bo sestavila komisija, ki pojde od mesta do mesta in bode pomanjkljivosti finančnega opravišstva preiskovala.

Iz **Budapešte**, 27. septembra. Zborovanje v poslaniški zboronici se je začelo s tem, da se je prebral kraljev odpis, s katerim se sklepa predzadnja sesija in začenja nova. Predsednik je naznanil, da sta bila pri krstu svitile nadvojvodine Elizabete navzočna predsednika obeh zbornic. Predsednik se spominja poslanca Eugenija Peehy-ja, ki je umrl med počitnicami. — Potem se razglša več vlog. — Prihodnja seja se določi na ponedeljek, na dnevnem redu je volitev dveh predsednikovih namestnikov, perovodij in kvestorja. Odbori se bodo volili v torek, in potem še le odseki. — Hrvaški poslanci niso bili navzočni.

Seja gosposke zbornice. Ko se prebere kraljevi odpis, otvori predsednik Szögyény tretjo sejo. Perovodje in članovi stalnih odborov se potrdijo pri svojih dosedanjih opravilih. Predsednik se spominja s toplimi besedami krstne svečanosti najmlajše nadvojvodine, pri kateri je on zastopal zbornico. Kardinal Hajnald se zahvali prvosedniku in nasvetuje, naj sedaj zbrana zbornica odpošlje prvosednika, da predlaga vzvišenemu prestolu čutila in voščila vse zbornice. Nasvet je bil jednoglasno sprejet. Za jutro so na dnevnem redu nadomestilne volitve v nekatere odseke.

Liberalna stranka državnega zbora v **Budapešti** je imela konferenco 27. t. m. ob šestih zvečer. Predsednik je pozdravil zbrane, povdarjal resnobo časa in končal svoj govor s tem, da je Tisza izrekel neomejeno zaupanje. Ministerski predsednik se je zahvalil in je govoril o hrvaškem in protizidovskem vprašanju v tem zmislu, kakor je govoril v Velikem Varadinu pri njegovi napitnici, namreč kar se tiče hrvaškega vprašanja, se mora državna veljava povdarjati, a potem je treba pomirljivo postopati; kar se tiče judov, mora se tukaj varovati čast in dobro ime dežele. K sklepu je rekel, da se bodo o teh vprašanjih še obširneje posvetovali, sedaj naj se prestopi na notranje zadeve. Stranka se je potem konstituirala, predsednik je Gustav Vizsoli, namestnika Pavel Dámel in Nikolaj Szatmáry. Na novo so pristopili baron Perény, Beöthy in Döry; Julij Láncezy pismeno naznanja vstop. Hrvaški poslanci so prišli, ko je Tisza začel govoriti, vsi skupaj. Posvetovali so se v pričo ministra Bedekovića, kaj jim je storiti. Konferenca je bila zaupljiva. „Ung. Post“ naznanja, da je vladal pomirljiv duh. Do sklepanja ni prišlo, obravnavati hočejo na dalje v pričo ministerskega predsednika Tisze.

Vnanje države.

Ruske novine so povsem z vspehom pri volitvah na **Srbskem** jako zadovoljne, in pri-

Reformo“ od 14. sept.) Te krasne besede velikega in — resnično katoliško-vernega slikarja oznanil je prof. Stanislaw Tarnowski v obilnem številu zbranemu ljudstvu, ki v dvorani ni dobilo prostora, in škof Dunajewski sporočil je vest brzojavno sv. Očetu.

Lahko si je misliti, da ta vest pri enem delu poljskih domoljubov ni napravila prijetnega vtisa. Naprosili so brzo slavnega mojstra, naj napravi kopijo za deželni muzej, kterege povabila pa slikar ni hotel sprejeti. Pač pa je obljubil, da hoče slikati za muzej drugo sliko z zgodovinskim predmetom nič manjše vrednosti. Kaj ne, čitatelj, res plemenito dejanje! Ob enem vidiš zopet dokaz, da veliki duhovi so tudi — dobri verniki, dobri katoličani. Naj vsemogočni dá umetniku zdravja še mnogo let v čast sv. Cerkve, Poljske in ž njo vsega Slovanstva! L.

čakujejo, da se bode sedaj zunanja nekakomota politika nasproti Avstro-Ogerski zjasnila, kajti ljudstvo noče ničesar o kakršnem koli avstro-madžarskem prijateljstvu vedeti, kterege edino le vlada vzdržuje.

Bolgari so napravili odhajajočima ruskima generaloma Sobolevu in Kaulbarsu, bivšima bolgarskima ministroma, slavnosten banket, kjer je metropolit ruskemu carju in ruskemu narodu na zdravjenapil, kar je ruskim časnikom vrlo po godu in pravijo, da je to čisto naravno, kajti vsaka stranka na Bolgarskem po ruski prijaznosti hrepeni in v rusko ime kliče. Rusije srčna želja je, da naj Bolgarija v miru vživa z rusko krvijo pridobljene vspehe, in naj se ne spušča v homatije, ki bi njej nevarne postale.

Iz **Pariza**, 28. septembra. Pomorski minister je dobil potrdilo, da so „Črne zastave“ zapustili zasedbe pred Sontay 15. t. m. — Dva batalijona bosta ob obeh straneh reke šla na ogled do Sontay. Francoski poslanec je dosegel, da gresta dva prva ministra, da nadzorujeta odpust teh anamitskih vojakov, ki se niso podvrgli. Francoskega poslanca v Hue varuje oddelek pomorske pehote.

Ruske novine povdarjajo imenitnost potovanja **angleškega prvega ministra v Kodanj** in ondošnjega sestanka z ruskim earom, in pravijo, da je zveza Angleške in Rusije za vzdržanje evropskega miru pač važnejša, nego velikanski kolos združenih srednje-evropskih držav (Avstro - Nemško - Laška), kajti Rusija in Angleška imate obe ene in iste interese na Balkanu. Temu nasproti pa angleški „Economist“ z vso odločnostjo povdarja, da kontinent nima tolike cene za Angleško, da bi se bodi si z Rusijo, bodi si s Francosko zvezala. Angleški se ni nikakih nevarnosti bati, da bi jo okoliščine hi kaki zvezi silile in ona bi gotovo nikoli toliko ne pridobila, da bi bila za ogromne stroške, ki jih vsaka taka zveza prouzročuje, odškodovana. Ne Ruska in ne Francoska je nimajo odškodnine za Angleško, da bi se ta svetovni mir kaliti upala, zato ravno sedaj ni večjega poročstva za mir, nego vojna zveza avstro-nemška!

V **Dublinu** se razširja vest, da je oran-gist (neka stranka tega imena) streljal na Parnella in ga ranil. Mesto je zelo razburjeno. Ali je pa tudi res? Glej današnji telegram.

Izvirni dopisi.

Z **Goriškega**, 20. sept. (Roko in pero za resnicoljuben list! — Slovenska vzajemnost.) Neimenovan potnik piše v 132 listu „Slovenca“: Goriški Slovenci zelo obžalujejo, da se Kranjci za nje tako malo brigajo itd. Prav zelo bi bilo želeli, da bi „Slovenec“ dobival več dopisov iz Goriškega. . . Da te! prav so govirili; vjemam se ž njimi. Za to hočem še jaz kaj pisati o našem položaju, o naših razmerah.

Pa komu — kam? Pravijo — ali so poredni! — da resnica težko pride na Slovenskem na dan! Prej sem še upal marsikomu, posebno tistim „idealnim ljudem; — pozneje mi bila véra je vanje vzeta“. Hvalijo mi „Slovenca“, češ: da se v njem najde pravice in resnici prostor. Poskusimo!

Tedaj resnico mi je govoriti: kje bi začel in kako?

„Slovenska Matica“ nam je podala pred léti spis gosp. Vrh: „Grmanstvo in njegov upliv na slovanstvo“. Ta knjižica nam kaže, koliko so nam vže pogoltnili slovenske zemlje grmanstva požrešni valovi. Uči nas pa tudi, da se zna to i v prihodnosti še zgoditi, če se ne postavimo sè združenimi močmi v bran sovražnim naválom.

Tedaj pomagati imamo vsi v tem boju za naš obstanek, pomagati posebno tam, kjer je nevarnost največja, kjer narodu preti pogin. V zgled naj nam bodo pri tem delovanji daljnji

naši bratje Lužičani. Njih je po Lužici II. str. 31. še 160.000; a ti so združeni — gorjenji in dolenji — ter se zbirajo okoli jednega lista: „Lužice“. Zato se imenuje ta: „Zhromadny organ serbskich towarstwow“. In so-sednji slovanski Poljaki in Čehi jih krepko podpirajo pri tem podjetji, kakor svedočijo posamni listi enega časopisa. Lužičani so pa za to tudi hvaležni, in z veseljem in ponosom imenujejo svoje zagovornike in podpornike. V svojem listu imajo v ta namen poseben oddelek: „Družý wo Serbach“, t. j. kaj govoré drugi o Srbih. V letošnjem letniku št. 26. je na pr. tudi omenjeno, da je naš list „Kres“ pohvalil njihovo prizadevanje, ter da priporoča, naj bi premožni Slovenci njim pomagali. — Tedaj Lužičani naj nam bodo v zgled: kako imamo biti jedini med seboj, Čehi in Poljaki pa, kako se imamo med saboj podpirati; učijo naj nas slovenske vzajemnosti!

Obrnimo sedaj svoj pogled na naše razmere. Na Štajarskem nevarnost od „šulferajna“ in drugih nasprotnikov; na Koroškem spet Nemei in nemškutarji — „šulferajn“ (prim. dopise v „Miru“); na Primorskem od jedne strani Lahi, od druge Nemei, ki hočejo vže napraviti „šulferajn“ v Logu pod Predelom — gorjé če se jim posreči; na Beneškem oni Slovenci milo zdihujejo in kličejo pomoči; v Istriji gospodarijo Karnjeli in drugi begi (prim. najzadnje volitve v deželni zbor tamkaj). — Tedaj sploh nevarnost nam preti, zato: pomagajte — pomoč — podpora, rešitev!

Pa kam se imamo obračati, kje pomoči in podpore iskati? Tam, kjer je masa naroda; tam, kjer ni nevarnosti, da bi narod poginil. Srečnejšemu je dolžnost, da pomaga nesrečnemu. Res, da tudi na Kranjskem še ne gré vse povoljno; gotovo pa gré bolje, kakor drugod. Zato kranjski Slovenci pomagajte!

Kaj pa oni? Oni zidajo — „Narodni dom!“ Kaj, da šuntam — podpihujem, razdor pridigujem? Počasi! — O svojem času sem sam podpiral to podjetje z besedo — zgledom — dejanjem. A pozneje sem jel spoznavati, da ni še pravi čas za to. Pač je prav govoril slovenski voditelj, nepozabljivi ranjki dr. Bleiweis! Da bi bili mi Slovenci bolj mnogoštevilni in premožni, da bi mogli potem obojno delati: podpirati sirote in zatirane, pa zidati narodne palače — naj bi bilo! Poglejmo Poljake! Jeden sam „bal“ napravljen v Krakovu v spomin Mickiewicza prinesel jim je čistega dohodka 1400 gold. — a zbirka na predbožični večer v isti namen okoli 2000 rubeljnóv. Pa še tožijo: „to troche za skromna cyfra“ . . . ! Tak narod lahko zida narodne dome. A pri nas v sedanjih razmerah to ni — praktično. Zdi se mi, kakor bi sovražnik na „periferiji“ — na mejah divjal in razgrajal, domača vojska bi pa v osrečji dežele sem ter tje hodila in se grizdavo ponašala z lepo novo obleko, svetlim orožjem, na čilih konjičih. Hočete reči, da ni dobra primera? Menim, da slaba tudi ne.

Ali bi ne bilo bolje, da bi Slovenci za zdaj še posnemali Čehé, ter si napravili svojo šolsko matico nasproti „šulferajnu“? Klin s klinom — denar je zapeljiv — denar sveta gospodar! Primeri dopis v „Miru“ iz Kanalske doline 10. sept. t. l.: „Mi Slovenci potrebujemo šolskega društva in še marsikaj drugega!“

Česka „šolska matica“ je vzdrževala v l. 1882 v 25 krajih — po Českem, Morav-

skem in Šleziji — 35 učnih zavodov, ktere je obiskovalo 4865 otrok. In pozneje se je še število šol — in tedaj tudi obiskujočih otrok — prav zdatno pomnožilo. Tako brzo in veselo napreduje to društvo. Seveda to so Čehi; pa nekaj bi se tudi pri nas lahko storilo. Ali se je? ali se bo? — Ko se je bil naš drugi Bleiweis, vredni starosta Einšpieler, oglasil, da še ni čas za zidanje Narodnega doma, ampak bi trebali, da prej za šole skrbimo, zagnali so se koj nekteri vanj, da je moral ubogi mož kar obmolkniti. Ali pa zato ni govoril resnice? Kaj nam pomagajo „Narodni domi“, če pa Slovenci pri tem ginejo? Tako zidanje tirja mnogo materialnega žrtvovanja, zraven pa — ali se motim? dobi tudi tujec marsiktero žrtev, ki bi se mu bila lahko otela iz požrešnega grla.

Kaj čem doseči s svojim pisanjem, mari zaprečiti zidanje „Narodnega doma“? O ne, samo resnico povedati, naše sosedo, kranjske Slovence, hočem spomeniti, naj bi se sploh v prihodnosti makari po dokončanem „Narodnem domu“ bolje zanimali za ostale Slovence, ter jih zdatno podpirali. Govorim zoper sebičnost, separatizem, ki se po nekodi širi.

Proč z vsaktero ošabnostjo! Ljubezen bratovska, vzajemnost na dan! Separatizem ne more roditi dobrega sadu! Pomagajte drugim Slovencem, podpirajte jih! Če nas ojačite, sebi koristite. Primeri basen o želodu in udih! — Primeri dopis z Notranjskega dne 9. septembra v 73. šte. „Edinosti“: „Kranjski Slovenci! spomnimo se svojih primorskih tlačanih bratov. Vsak predsodek naj tukaj zgine, ter vodi nas jedino prava bratovska ljubezen, ktera naj rodi vzajemno narodno delovanje, ktero jedino nas vse skupaj dovede do popolne zmage in zadobljenja naših pravic. Toraj na delo — skupno, vzajemno delo!“

Zakaj sem to izpisal iz „Edinosti“? Zato, ker se v tem zlagam z dopisnikom. — Zapomnimo si besede slavnega basnika:

Co si ty? Rus; co ty? Srb;
Co ty? Čech; co ty? jat Poljak jes tem:
Ditki moje, svornost! (jedinost) nech te
To, mlnote: Slavjan!

Imejmo pred očmi besede Pucičeve:

„Što će Kranjac“ bez njih troje*)
Sto i svoj bez svoje
A bez Kranjca njihov broj
Sto bez svoje svoj!“

Kar velja o slovanskih vejah, to velja o slovenskih vejicah. Skrbimo vsi za vse:

„Uzajemnost sve izravna čudi. Svi jednoga Boga molimo, jednoga telesa udi smo, bodimo i jednoga duha!“ (Preradović).

Neznan II.**)

Domače novice.

(Deželni zbor kranjski) bo imel in ima deloma že v delu za deželo zelo važne reči. Razen volitvenih prememb dobil je danes tri jako koristne, kmetijstva in gozdarstva se tikajoče zadeve, kar je obširneje razloženo spredaj v poročilu o današnji seji. To kaže, da je ne le vlado, ampak tudi poslance vsaj naše štranke zdaj resna volja deželi pomagati tudi

*) Brez Hrvata, Srba in Bolgara.

**) Nektare stavke smo pri vsi dobri volji mogli izpustiti, ker so trditve deloma neresnične, deloma pretirane. Sicer pa bi se dalo tudi kaj odgovarjati. Sploh dvomimo, mar li taka pisanja k porazumljenju kaj pomagajo. Ne mora, da ste se na prezračeno mesto vsedli ter reči v daljavi premele videli. Vredn.

v gmotnem oziru, na kar je prejšnja gospódsko neméurska večina čisto pozabila. Obravnave se zdaj vrše bolj v odsekih, javne seje so bile do zdaj čisto mirne, tako tudi današnja, akoravno je bila važna v marsikakem pomenu. Nemškutarjev je veliko manjkalo, tudi so le bolj apatično držali se in volili v odsek tudi niso. Ob koncu seje rekel je deželni glavlar grof Thurn, da bo prihodnja seja v sredo, potem bodo pa seje bolj pogostoma, ker bodo odseki že predelali izročeno jim gradivo.

(O sinočni seji mestnega odbora), v kateri so se med drugim vredile tudi zadeve mestnih učiteljev in učiteljic, poročamo zavoljo prepričlega prostora v današnjem listu še le prihodnjič.

(Vabilo k LX. odboru skupščini „Matice Slovenske“) v sredo 3. oktobra 1883 ob 4. uri popoldne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LIX. odboru seji. 2. Naznanilo prvesedstva. 3. Poročilo tajnikovo, oziroma knjižničarjevo o dobi od LIX. odbore seje. 4. Poročilo književnega odseka. 5. Poročilo gospodarskega odseka. 6. Odločitev pisateljskih nagrad in cene društvenim knjigam za 1882. in 1883. leto. 7. Razgovor o posebnih predlogih za letošnji redni veliki zbor. 8. Posamezni nasveti.

V Ljubljani 27. septembra 1883.

Peter Grasselli,
prvesednik.

(Čast. gosp. Klemenčič), ktere ga je o svojem času njegov brat z nožem napadel, je zdaj toliko že okreval, da je nastopil zopet svojo katehetovsko službo. Njegov hudobni brat pa je bil včeraj pri deželni sodnji obsojen na 4 leta hude ječe.

(Razpis državnih štipendij) za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu pri Dunaji. Slavno k. kr. ministerstvu poljedelstva je za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu za prihodnji triletni tečaj od 1883/4 l. počenši dovolilo eno ustanovo (štipendijo) po 250 gold. na leto. Za sprejem v šolo je treba: 1. Dovoljenja starišev ali oskrbnikov; 2. starosti najmanj 16 let; 3. dokazov o taki šolski izobrazenosti, kakoršne je pridobiti po dobro dovršenih spodnjih razredih javnih srednjih šol. Zeló želeti je tudi dokaza o kakih dejanstveno na kakem kmetijstvu pridobljenih vednostih. Prosilci za to ustanovo naj svoje prošnje s potrebnimi prilogami vložijo najdalje do 15. oktobra t. l. pri vodstvu „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu, od ktere je dobiti tudi zavodove programe. Štipendisti plačevanja šolnine niso oproščeni.

Razne reči.

— Umrli je 27. t. m. v Gradei dr. Val. Tanzer, zobni zdravnik, ki je bil tudi v Ljubljani znan, ker je zahajal pogosto sèm v svoji zobni praksi. Rojen je bil Kranjec, umrl je 60. let star za mrtudom.

— Arlski predor prevrtali bodo menda 4. oktobra skozi in skozi.

— V Zagrebu je bil 28. t. m. zjutraj ob 3 in 16 minutah potres, ki je trajal 4 sekunde, otlo pozemeljsko bobnenje je šlo od vzhoda na zahod. Ob 4½ se je še enkrat vendar nekoliko manj potreslo.

— Rumunska vlada se je skesala ter ni belgiškemu društvu izročila dovoza 500 milijonov opeke, kakor smo nedavno poročali.

— Šolski sluga pride z ravnateljstvom psom v krmo, ter se k mizi vsede, kjer že njegov prijatelj in „vojni tovariš za mirnih časov“, sedaj kancelist, pri vrčku piva sedi. „Ali je pes tvoj?“ vpraša kancelist slugo. „Ne, mo-

jega ravnatelja je in jako umna žival, na uho ti povem, da je bolj prebrisan nego njegov gospodar!“ — „Da, da, že verjamem, kajti sam sem že takega imel.“

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 28. sept. Srbski kralj, ki ostane tu še do ponedeljka, sprejel je grofa Kalnokya, potem je obiskal cesarja, kjer se je mudil eno uro.

Dunaj, 29. sept. Kakor naznanja „Polit. Corresp.“, ostane srbski kralj pri tem, da bi sedanja skupščina obravnavala le železnično konvencijo, drugače bo razpuščena.

Pešt, 28. sept. V konferenci hrvaških poslancev, pri kateri je bil tudi minister Tisza navzoč, so se le pogovarjali, sklepali niso; jutri se nadaljuje posvetovanje.

Rüdesheim, 28. sept. Pri odkritji kipa Grmanije je na ogovore cesar nemški odgovoril, da je ta spomenik napravljen za to, da bi pozne in pozne čase izražal Nemčije zahvalo za vse z božjo pomočjo priborene zmage.

Wiesbaden, 29. sept. Pri cesarjevem obedu napil je saksonski kralj cesarju, čegar slavnemu vodstvu zahvaliti se je ne le za zedinenje Nemčije, marveč tudi za ohranjenje evropskega miru. Cesar pil je na blagor vseh vladarjev, ki so pripomogli k zedinenju Nemčije.

Dublin, 28. sept. Orangisti so sinoči lotili se na kolodvoru ob Portadovnu poslanca O' Connora; ušel jim je nepoškodovan. Posestnik Crotty bil je sinoči v grofiji Mayo zavratno vstreljen.

Umrli so:

24. sept. Eva Bogataj, delavčeva žena, 55 let Karl. predmestje št. 3, črev. katar.

25. sept. Lavoslava Kopriva, 77 let, gostija, poprečne ulice, št. 2, otrpnenje.

Dunajska borza.

28. septembra.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 20	kr.
Sreberna „	78 „ 60	„
4% avstr. zlata „renta, davka prosta	99 „ 95	„
Papirna renta, davka prosta	92 „ 80	„
Ogerska zlata renta 6% „	119 „ —	„
„ „ 4% „	86 „ 85	„
„ „ papirna renta 5% „	85 „ 65	„
Kreditne akeije „ 160 gl.	290 „ —	„
Akeije anglo-avstr. banke 120 gl.	107 „ —	„
„ avstr.-ogerske banke „	839 „ —	„
„ Länderbanks „	104 „ 50	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu „	639 „ —	„
„ državne železnice „	317 „ —	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl. „	226 „ 75	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ 15	„
„ Ferdinandove sev. „	105 „ —	„
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120 „ —	„
4% „ „ „ 1860 500 „	132 „ 25	„
Državne srečke „ iz l. 1864 100 „	167 „ —	„
„ „ „ 1864 50 „	166 „ 75	„
Kreditne srečke „ 100 „	168 „ —	„
Ljubljanske srečke „ 20 „	23 „ —	„
Rudolfove srečke „ 10 „	19 „ 50	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ —	„
London „	119 „ 90	„
Srebro „	— „ —	„
Ces. cekini „	5 „ 70	„
Francoski napoleond. „	9 „ 51	„
Nemške marke „	58 „ 70	„

Prečastiti duhovščini in drugim

potujočim

skozi Rudolfovo (Novomesto)

priporoča podpisana svojo znano gostilno v Rudolfovem. Za dobro postrežbo, okusno jed in zdravo pijačo, kakor tudi za snažna prenočišča po jako nizki ceni bo skrbela

Rozalija Bruner.